اکرم عینی

گزارشی از هفتادمین دوره نمایشگاه کتاب فرانکفورت (۲۰۱۸)

بزرگ‌ترین رخداد کتاب در جهان

نمایشگاه کتاب فرانکفورت[۱]، معروف‌ترین و بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب در جهان است. این نمایشگاه را در واقع ویترین به‌روزترین دستاوردهای حوزه چاپ و نشر می‌دانند که هر ساله در ماه اکتبر در شهر فرانکفورت، در جنوب کشور آلمان و در قلب اروپا برگزار می‌شود. سه روز نخست این نمایشگاه به‌طور معمول، به بازدیدکنندگان تجاری (متخصصان و دست‌اندرکاران صنعت چاپ و نشر و نمایندگان رسانه‌های گروهی) اختصاص دارد و فقط در دو روز پایانی آن، بازدید برای عموم آزاد است.

در طول مدت برگزاری نمایشگاه، نزدیک به ۷۰۰۰ ناشر از ۱۰۰ کشور در آن شرکت و قریب به ۳۰۰ هزار نفر از آن بازدید می‌کنند. نویسندگان، نمایندگان عرصه نشر و شرکت‌های چندرسانه‌ای به‌منظور تبلیغ آثار خود و مذاکره برای خرید و فروش حق نشر آثارشان می‌کوشند حتماً در این نمایشگاه مهم حضور یابند (سایت نمایشگاه، ۲۰۱۸).

تاریخچه

نمایشگاه کتاب فرانکفورت قدمتی ۵۰۰ ساله دارد و پیشینه آن به سال ۱۴۵۴ م. برمی‌گردد. از آنجایی که فرانکفورت مرکز بانکداری و تجارت اروپا بود، در روزهای ۱۸ تا ۲۳ سپتامبر سال ۱۹۴۹ م.، یعنی چهار سال پس از پایان جنگ جهانی، ۲۰۵ ناشر آلمانی در کلیسای پاول[۲] گرد هم آمدند و با عرضه ده هزار عنوان کتاب، اولین نمایشگاه کتاب بعد از جنگ را برپا کردند (ویتهاس، ۲۰۰۷).

در سال ۱۹۵۸ جوزف کاسپارویچ[۳] یکی از ناشران اروپایی درخواست کرد در نمایشگاه علاوه بر محتوای کتاب به تجارت کتاب نیز توجه شود. به این ترتیب اگر در گذشته، حضور در نمایشگاه به ناشر، کارگزار نشر، خواننده و چند روزنامه محدود بود، در اواسط دهه ۶۰ روزنامه‌ها، رادیو و تلویزیون هم در این عرصه نمایشگاهی ظاهر شدند. در سال ۲۰۱۰ بخش کتاب‌های الکترونیکی و بخش دیجیتال نیز به این مجموعه افزوده شد (آلبانس[۴]، ۲۰۱۸).

سازمان مجری نمایشگاه فرانکفورت بوخمس جی. ام. بی. اچ.، مستقر در فرانکفورت، این شرکت تابع انجمن ناشران و کتابفروشان آلمان است.

در واقع این نمایشگاه توسط یک شرکت متشکل از ناشران و انجمن کتابفروشان آلمانی[۵] سازمان یافته است.

مأموریت

دو هدف عمده از شرکت در نمایشگاه کتاب فرانکفورت کمک به توسعه اقتصاد نشر در گستره جهانی و کمک به تقویت دیپلماسی فرهنگی با استفاده از بستر نشر و کتاب است.

نمایشگاه فرانکفورت تلاش می‌کند رویداد کلیدی کسب‌وکار برای مشتریان خود باشد و امکانات و فرصت‌هایی را برای آن‌ها فراهم کند. در تمام دوره‌های برگزاری نمایشگاه، مشتریان در مورد روندها و موضوعات مهم در مقیاس بین‌المللی آگاه می‌شوند؛ شماره تلفن و راه‌های ارتباطی با افراد مهم در اختیارشان قرار می‌گیرد و به‌ویژه برای راه‌اندازی مدل‌های تجاری نوآورانه در صنعت چاپ و رسانه به آن‌ها کمک می‌شود.

این نمایشگاه، افرادی را که کسب‌وکار آن‌ها ایده‌پردازی است، دور هم جمع می‌کند تا گفت‌وگوهای سازنده‌ای در مورد مشکلات چاپ و نشر داشته باشند و با کسانی که دیدگاه‌های متفاوت دارند، ملاقات کنند.

فرانکفورت سالی یک بار تبدیل به پایتخت ایده‌های جهانی[۶] می‌شود. این مهم‌ترین مکان تجاری بین‌المللی برای هر نوع محتوا از رمان‌ها و کتاب‌های کودک گرفته تا پایگاه‌های علمی است. در اینجا کارشناسان نشر جهانی با شرکای صنعت فناوری و صنایع خلاق مرتبط مانند فیلم و بازی ملاقات می‌کنند. در عین حال این نمایشگاه، یک رویداد بزرگ فرهنگی است: ۷۵۰۰ غرفه‌دار از بیش از ۱۰۰ کشور، بیش از ۲۸۵۰۰۰ بازدید کننده، بیش از ۴۰۰۰ رویداد، حدود ۱۰۰۰۰ روزنامه‌نگار و حدود ۲۴۰۰ وبلاگ‌نویس، این نمایشگاه را به بزرگ‌ترین نمایشگاه تجاری جهانی برای چاپ و نشر تبدیل کرده‌اند.

تصویری از نخستین دوره نمایشگاه کتاب فرانکفورت در کلیسای سنت پل در سال ۱۹۴۹ م.

نمایشگاه کتاب فرانکفورت حجم گسترده‌ای از انتشار کتاب را پوشش می‌دهد. در این رویداد سمینارهای آموزشی درخصوص خود ناشری[۷]، نشر الکترونیکی و چگونگی تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر چاپ و نشر ارائه می‌گردد. همچنین جدیدترین پلتفرم‌های کتاب مبتنی بر فناوری[۸]، روش‌های قصه‌گویی[۹] و مدل‌های کسب‌وکار مرتبط با آن و مذاکره درباره حقوق محتوا[۱۰] همیشه اهمیت دارد (سایت رسمی نمایشگاه، ۲۰۱۸).

بخش کودک

در این نمایشگاه حدود ۱۵۰۰ ناشر بین‌المللی کودک و نوجوان حضور دارند و نویسندگان کودک به ارائه تجربیات و گفت‌وگو با هم می‌پردازند.

پروژه اسپارک فرانکفورت[۱۱]

در نمایشگاه کتاب فرانکفورت از ابتکارات دیجیتالی با عنوان اسپارک فرانکفورت تقدیر می‌شود. اسپارک به عنوان بازار ناشران مشترک چند بخشی و مکانی برای رصد گرایش‌ها، نه تنها از حقوق رسانه[۱۲] حمایت می‌کند بلکه دوره‌های آموزشی جامع و فشرده‌ای را برای کسب‌وکار موفقیت‌آمیز در این حوزه تدارک می‌بینند.

خودناشری

ناشر مؤلفان و شرکت‌های خودناشر به یک برنامه یک‌روزه به موضوع فرصت‌ها و پیشرفت‌های تازه برای خودناشرها دعوت می‌شوند. خودناشری، در سراسر دنیا، به یک فعالیت قوی و زنده تبدیل شده است. این امر در سه سال اخیر، برای ناشرمؤلفان و شرکت‌های خودناشر، به یک سنت تبدیل شده است که اینجا با هم دیدار کنند. در سال قبل، مؤلفانی از بیش از ۳۰ کشور حضور یافتند.

هفتادمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت

هفتادمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت که بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب جهان بر اساس شمار ناشران و تعداد بازدیدکنندگان است، چهارشنبه ۱۰ اکتبر تا یک شنبه ۱۴ اکتبر ۲۰۱۸ (برابر با ۱۸ تا ۲۲ مهر ۱۳۹۷) برگزار شد.

توبیاس ووس معاون این نمایشگاه می‌گوید در سال ۲۰۱۸، به عنوان هدیه هفتادمین سال تولد نمایشگاه، غرفه‌ای در فضای باز نمایشگاه ایجاد شده است که اختصاص به خواندن کتاب و همچنین برگزاری رویدادهای ویژه نمایشگاه دارد. این غرفه یک اثر هنری است که مانند جواهری در نمایشگاه می‌درخشد. همچنین در این نمایشگاه جشنی ویژه برای هفتادمین سالگرد امضای اعلامیه حقوق بشر برگزار می‌شود که موضوع بسیار مهمی برای نمایشگاه کتاب فرانکفورت خواهد بود و در راستای ترویج آزادی عقیده، آزادی بیان و انتشار تدارک دیده شده است و در خلال این رویداد مباحث و گفت‌وگوهای بسیار ویژه‌ای صورت می‌گیرد. (مصاحبه با خبرگزاری مهر، ۱۳۹۷)

جایزه صلح کتاب‌فروشان آلمان

در طول برگزاری نمایشگاه، همچنین جایزه صلح کتاب‌فروشان آلمان طی مراسمی خاص در کلیسای پائول اهدا می‌شود. این جایزه از سال ۱۹۵۰ هرساله اعطا شده است.

جایزه کتاب آلمان برای کتاب «مجمع‌الجزایر»

مدیران نمایشگاه فرانکفورت می‌گویند غرفه‌های امسال

نمایشگاه کتاب فرانکفورت نسبت به سال گذشته ۳ درصد رشد داشته است. در هفتادمین نمایشگاه کتاب بین‌المللی فرانکفورت ۳۷۰۰ رخداد فرهنگی برگزار شد و ۹۸۰۰ خبرنگار این رخدادها را گزارش کردند. پیش از باز شـــدن نمایشگاه به صورت رسمی، جایـــزه کتاب آلمان توســـط اتحادیه کتاب‌فروشـــان و ناشـــران به صورت رســـمی به "ماریا ماله"، نویســـنده آلمانی برای کتاب «مجمع‌الجزایر» اهدا شد. هیئت داوران که جایزه ۲۸۵۰۰ دلاری را به ماله هدیه کرد، بر این باور اســـت که کتاب این نویســـنده آلمانی رخدادی تأثیرگذار در ادبیات آلمان اســـت. داســـتان این کتاب، در اسپانیای عصر فرانکو می‌گذرد. در این کتاب تاریخچه اســـتعماری و دیکتاتوری اروپا در قرن بیستم با هم آمیخته شده است.

مهمان ویژه نمایشگاه

امســـال کشور گرجستان مهمان ویژه نمایشگاه بود و غرفه این کشـــور به یک ناشـــر بین‌المللی تفلیس واگذار شده بود. جواتسا جوباوا، علاوه بر آنکه مدیر روابط عمومی انتشارات اینتلکتی شهر تفلیس اســـت، رئیس اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان گرجستان نیز هست. وی علت اصلی دعوت نمایشگاه فرانکفورت از کشورش را رشـــد ســـریع کتاب‌فروشـــی در کشـــورش و روش‌های نوین بازاریابی ناشران در این کشور می‌داند. وی می‌گوید گرجستان در سال‌های اخیر شاهد رشد بی‌سابقه‌ای در بازار کتاب بوده است و بیشتر ناشران این کشور از طریق بازاریابی تلفنی موفقیت خاصی در بازار کتاب پیدا کرده‌اند. مسئول غرفه گرجستان در نمایشگاه فرانکفورت می‌گوید: «هرچند بیشـــتر شرکت‌های گرجستانی از طریق تلفن محصولات خود را می‌فروشند، ولی این روش از سوی ناشـــران و کتاب‌فروشان ابداع شده است و همین موفقیت باعث شـــد امســـال تجربه خود را در اختیار برگزارکنندگان نمایشگاه فرانکفورت قرار دهند.» (پابلیشینگ پرسپکتیو، ۲۰۱۸)

رئیس اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان آلمان هنریش روته‌مولر نیـــز می‌گوید این رویداد بـــا تلاش جهت تولید و به اشـــتراک گذاشـــتن محتوا و اطلاعات، سعی در ارتقای فرهنگ، آموزش و پروش عمومی، گفت‌وگو و هم‌زیســـتی مسالمت‌آمیز میان همه جوامع دارد.

حضور ایران در نمایشگاه

غرفه ملـــی ایـــران در هفتادمین نمایشـــگاه بین‌المللی کتاب فرانکفورت، در سالن ناشـــران بزرگ‌سال واقع شده بود. اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان تهران با ۱۸۰ عنوان کتاب در موضوعات مختلف در این غرفه حضور داشـــت. ۱۸ ناشـــر، ۳ آژانس ادبی و ۵ تشکل صنفی نشر همراه با رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در برلین در غرفه ملی ایران فعالیت دارند. تمامی کتاب‌های عرضه شده در غرفه ایران دارای چکیده انگلیسی و یک کاتالوگ الکترونیکی بود.

شرایط حضور در نمایشگاه برای ناشران ایرانی

۱. دارا بودن مجوز وزارت فرهنگ و ارشـــاد اســـلامی با قابلیت عرضه در بازارهای جهانی نشر و امکان فروش حق نشر (کپی) به ناشران سایر کشورها؛

۲. تألیفـــی بودن کتاب‌های ارســـالی (ارجحیـــت با کتاب‌های منتشـــره به زبان‌هـــای خارجی مانند انگلیســـی، عربی، آلمانی، فرانسه، اسپانیولی و... یا کتاب‌های دوزبانه است. همچنین اولویت بـــا کتاب‌های برگزیده در یکی از جوایز یا جشـــنواره‌های ملّی یا بین‌المللی است)؛

۳. جدیدالانتشار بودن کتاب‌های ارسالی (اولویت با کتاب‌هایی اســـت که آخریـــن ویرایش یا تجدید چاپ آن در ۵ ســـال اخیر باشد)؛

۴. تناسب موضوعی کتاب‌های پیشـــنهادی (کتاب‌ها از لحاظ موضوعی در یکی از حوزه‌های ادبیات داستانی، ادبیات پایداری، رمان، مذهبی، علمی، ایران‌شناســـی، هنرهای ایرانی اســـلامی، تاریخ و دفاع مقدس باشد)؛

۵. تهیـــه بروشـــور و چکیـــده حداکثر ۱۵۰ کلمـــه‌ای به زبان انگلیســـی برای کتاب‌های ارائه‌شـــده به زبان فارسی یا زبان‌های غیر از انگلیسی. (برگرفته از سایت عمومی مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران)

پی‌نوشت‌ها:

1. Frankfurt Book Fair
2. St. Paul's Church
3. Joseph caspar witsch
4. Andrew Albanese
5. Börsenverein des Deutschen Buchhandels
6. world capital of ideas
7. self-publishing
8. technology-driven book platforms
9. storytelling methods
10. content rights
11. Frankfurt SPARKS
12. media rights

منابع :

Albanese , Albanese ,Andrew Richard (2018) Frankfurt Book Fair 2018 Preview . publisher weekly. Sep 21, 2018 at :https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/Frankfurt-Book-Fair/article/78118-frankfurt-book-fair-2018-preview.html. Retrieved 2018-10-27.

https://www.buchmesse.de/en/service .Retrieved 2018-10-27.

https://www.mehrnews.com/ Retrieved 2018-10-27

https://www.publishingperspectives.com/tag/frankfurt-book-fair/ Retrieved 2018-10-27

The Frankfurt Book Fair - The World's Biggest, Oldest Book Event". The Balance. Retrieved 2018-02-27.

Weidhaas, Peter(2007). A History of the Frankfurt Book Fair. Toronto, Ontario: Dundurn Press